

ايبىندى 70 جىل كۆرەسكە ئولى جانغا ئەۋەتتىر

”اسەس - ۋىسگىس العا ۋىتىلۋ“

◀◀ **جانا جۇڭگونىڭ داقتى جىلدارى** ▶▶

1958 - جىلى 5 ـ ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى 8 - قۇربلتاينىڭ 2 - رەتكى ۶-م. جىلىسى بەيجىڭدە اشىلدى، ۶ماجىلىس قايراتنانا ۋەتىلىپ، يىپىككە تالەنپىپ، كوپ، تەز، جاقسى، ۋنەمدى تۇردە سوتسىيالىزمدى قۇرۇ باس لۇشىيانن ماقۇلدادى، 15 جىلدا ۋلى بريتانيانى قۇپ جەتۇ جانە ودان وزۇ نىسانىسن، سونداي ـ اق ”3 جىل چاپالى سىتەپ، بەت ـ بەينەنى، نەگىزىنەن، وزگەرتۇ“ سىياقتى ۇرانداردى ماقۇلدادى.

بۇل باس لۇشىياندا قاللىڭ خالىق بۇقاراسنىڭ ەلىمىز ەكونوميكاسىنىڭ، مادەنيەتىنىڭ مەشەۋ جامەدىين وزگەرتۇدى كوكەي تەستى تالاپ ەتكەن جالپىلىق ارمان ـ تىلگى بەيـ. نەلەنگەنمەن، وببەكتىپۇ ەكونوميكالىق زاڭدىلىق ەسكەرلمەگەن. ماجىلىستەن سوڭ، ونەركاسىپ، اۋىل شارۋاشلىعى ۋندىردىسى مەن قۇربلىسىنىڭ جوعارى قارقىنىنا سىڭغار جاقىتلىقپەن بوي ۇرۇدى، جوسپار كورسەتكىشىن ۇزبەي زور مولشەردە جوعارىلاتۇدى جانە وزگەرتۇدى بەلگى ەتكەن ”زور سەكرۇ“ قوزعالسى بۇكىل ەل كولەمىندە ورسىتىلدى.

”زور سەكرۇ“ ونەركاسىپ، اۋىل شارۋاشلىعى ۋندىردىسى مەن قۇربلىسىنىڭ جوعاـ رى قارقىنىنا، جوعارى كورسەتكىشىنە بوي ۇردى ۶رى ۋندىردىستىك قاتىناستىڭ اتالەشى اناعۇرلىم جوعارى فورماعا اسەسسى ۋتۇين لىگەرلەتتى.

8 ـ ايدىڭ 17 - كۇنىنەن 30 ـ كۇنىنە دەيىن، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى ورتاـ لىق كومىتەتىنىڭ ساياسى بيۇروسى كەڭەيتىلگەن ۶ماجىلىسى اشىپ، «اۋىل ـ قىستاقتاردا خالىق كوممۇناسىن قۇرۇ ماسەلەسى جونىندەگى قاۋلىنى» شىعاردى. ماجىلىستەن سوڭ، ”زور سەكرۇ“ مەن خالىقتىق كوممۇنالاستىرۇ ناۋقانى قاۋىرت جوعارى ورلەۋگە كوتەردـ لىپ، جوعارى كورسەتكىشىنى، كورسوقىرلىقپەن قولبايسىلىق ەتۇدى، كوپىرەمەشلىكتى، ”ورتاقاستىرۇ“ جەلىن نەگىزگى بەلگى ەتكەن ”سولشىل“ قانەلىكتەر اۋىر دارەجەدە ەتەك الدى.

بولات ـ تەمىر ۋندىردىسى مىندەتن ورنىداۋ ۇشۇن، بۇكىل ەلدىڭ قالا، اۋىلدارىنـ دا بۇكىل خالىقتىڭ جالپى بەتىك بولات ـ تەمىر قورنىتۇ داىيرالى بۇقارالىق ناۋقانى كوتەـ رلىدى. سونمەن بىرگە، بۇكىل ەلدىڭ اۋىل ـ قىستاقتارىندا خالىقتىق كوممۇنالاستىرۇ ناۋقانىنىڭ جوعارى ورلەۋى جارققا شىقتى. كوپ جەرلەر ۶سى جۇزىندىك جامعاىمەن ساـ ناسپاي، خالىق كوممۇناسىن خالىقتىق مەنىشلىك ۶تۇزىمى دەپ جارىيالادى ۶ارى ”كوممۇنىزمگە ۋتۇدى“ تۇيپىندەردە سىناق ەتتى.

1958 - جىلى كۇز بەن قىستىڭ اراسىندا، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى ورتالىق كومىتەتى مەن ماۋ زىدۇڭ تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ ارقىلى ناۋقان بارىسىندا كوپتەگەن ماسەلەـ لەر تۇلغانىن بايقاي باستادى، 11 ـ ايدان باستاپ بۇكىل پارتىيعا جەتەكشىلىك ەتىپ قاتەلىكتەردى تۇزەتۇگە كىردىتى. اۋقىم جاقسى جاققا قاراي بۇرىلىس جاساي باستادى، الايدا، ”سولشىل“ قاتەلىكتەر تۇبەگەيلى تۇزەتلەمدى. 1959 ـ جىلى 7 ـ، 8 ـ ايلاردا اشىلـ مان لۇشان ۶ماجىلىسىنىڭ سوڭعى ەزگىلىندە، پىڭ دىخۇاي قاتارلى ادامداردى قاتە سىن تەزىنە الدى، ىلە ـ شالا ”ۋگشىلىدىققا قارسى تۇرۇ“ كۇرەسى باستالىپ، بۇكىل اۋقىم كەردى بۇرىلدى.

پارتيا تاماشا تىلەككە نەگىزدەلە وتىرىپ، جۇڭگونىڭ وزىنە ۶تان سوتسىيالىزم قۇرۇ جولن قاراستىرۇ جامعىدا جانغا جاعداي اشۇعا كۇش سالىدى. ايتسە دەە، شەشىم اعان جانە اتقارۇ بارىسىندا انىقتۇ بولعاندىقتان، اسەسسى تىندىرۇعا ۋىتىلۇ قۇلىشىنى مەجىلى نىساناـ عا جەتكەنى بىلاي تۇرىسن كەرسىتىشە اۋىر ساتسىزدىككە ۇشرادى.

(شىنخۇا اڭەنتىسىنىڭ 9 - ايدىڭ 17 - كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن خابارى)

ساياحات - مادەنيەت ارناۋلى تاقىرىپتىق ئالسىرۋ جىيالىسى ”شىنجاڭ كۇنىنە“ نىڭ ار ۇستەدى

(ياسى 1 - بەتتە)

”شىنجاڭ — ساياحات بايلىعى مول ۶ارى شوغىرلانغان ۋىڭمىر، وسى رەتكى سالتاناتتى جىيالىسى شىنجاڭنىڭ كەزەڭدىك مادەنيەت ساياحات قىزمەتىنىڭ قورنىتىدىسى بولپ قانا قالماستان، كۇزگى ساياحاتقا جانە قىسقى قار ـ مۇز ساياحاتىنا ۋورسى اشۇدىڭ تاماشا ورايى سانالادى.“ اۋتونوميالى رايوندىق مادەنيەت جانە ساياحات مەڭگەرمەسى ساياحاتتى جالپىلاستىرۇ جانە سىرتپەن بايالىنىس جاساۋ باسقارماسنىڭ ورنىباسار باستىعى جاڭ رۇيجۇا مىنانى ۶بىلدىردى: ئانىستىرۇ جىيالىسى ارقىلى شىنجاڭنىڭ بۇكىل ەلدىك جەر ـ جەرىنىڭ ساياحات سالاسىمەن اۋسى ـ كۇيسىتى كۇشەيـ تىپ، كاسىپ سالامى سەلبەستىگىنىڭ جانغا تۇـ عىرىن ورناتۇدى ۋۇمت ەتەمىز.

قىمىل مايدانىندا، كوپتەگەن ساياحاتشىنى ”شىنجاڭدى جۇرەكتەن سەزىنۇ“ سۇرەتى نەگىزگى تاقىرىپتىق كورمەسى باۋرادى. ولار رومانىتىكا — كوكىتمە، شۇغىمالي — جاز، التىن — كۇز، كىرشىك ـ سىز — قىس سىندى 4 ۇلكەن نەگىزگى تاقىرىپتىق كورمە سۇرەتى ارقىلى شىنجاڭنىڭ ۶تورت ماۋسىمـ جىنىڭ ۇقىناماعان كوركىن سەزىندى.

شىنجاڭنىڭ كۇزگى، قىسقى ساياحاتى ادامداردىڭ نازار اۋدارعان تۇيىنىنە اينالدى. ”بۇرىن شىنجاڭدى جازدا عانا بارۇعا ۇيلە ـ سەدى دەپ قارايتىمەن، كۇز ماۋسىمى مەن قىس ماۋسىمىنىڭ دا وسىنشاما كورىكتى ەكەـ نىن، وسىنشاما كوپ ساياحات جەلىسى مەن ونمەردىنىڭ بار ەكەندىگىن ويلاپ كورمەـ گەن ەكەنمىن.“ الەمدىك باۋ ـ باقىشا كورمەـ سىن ارالاپ جۇرگەن جىمجاڭدىق جىىگىت جاڭ حىياڭ: ”سۇسىز، شىنجاڭغا بارىپ، ۶تورت ماۋسىمنىڭ كوركىن تاماشالايمىن“

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 9 - ايدىڭ 3 -

كۇنى چاڭشادان بەرگەن خابارى (۶تىلىشى تان چاڭ). خۇنان ولكەسى چىنجوۋ قالاسى بەيجۇ رايونى لۇتاڭ قالاشى پىڭۋ قىستاعىندا، ۋىڭتۇستىك خۇناننىڭ تۇرعىن ۇي ۇلكىسىندە چىڭ پاتشالىغىنىڭ سوڭى مەزگىلىندە سالىنـ مان ۶بىر قۇربلىس بار، چىل بويى قوـ عامنىڭ ۶ر سالاسىنداى قايراتكەرلەر سول ارعا بارىپ ەكسكۇرسىيالايدى، ۇيرەنەدى: جاقىن ماڭداى اسكەرى كىمەدى كەۋدە مىس ۶مۇسىنىڭ الدىنا دا ۇنەمى ادامدار كەلىپ قۇرمەت ۶بىلدىرىپ، گۇل شارباق ۇسىنىپ، پارتىيعا كىرگەن كەزدەگى سەرتتەـ رىن قايتالاي ەسكە الادى. بۇل قۇربلىس مەملەكەت قۇرۇشى شاڭجياڭ دىڭ خۇانىڭ ەجەلگى تۇراعى، مىس ۶مۇسىن دىڭ خۇا جياڭجۇنىڭ ۶مۇسىنى.

دىڭ خۇا، 1910 - جىلى خۇنان ولكەسى چىنجوۋ قالاسى بەيجۇ رايونى لۇتاڭ قالاشى پىڭۋ قىستاعىندا تۇعان، جاس كەزىندە وتانىشل وقۇشلار قوزعالسىنا بەلسەنە قاتىناسقان. ول «جاستاردىڭ ۇمرىمىمىر كوزقارا ـ سى جايلى» ماقالىسىندا بىلاي دەپ جازادى: ”جاستار باسنى ۶باي تىگىپ وتان ۋۇمىتىن اقتاۋى، مەملەكەتتى جويىلۇ حاۋىپىنەن قۇتقارۇى، كـۇيزەلىستەگى 100 مىلليون خالىقتى ازات ەتۇى كەرەك!“

1927 - جىلى 3 - ايدا دىڭ خۇا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنا مۇشە بولادى. 1928 - جىلى 1 - ايدا ۋىڭتۇسـ نىڭ خۇنان كوتەرىلمىسىنە قاتىناسدى، كەيىن جۇدى، چىن يىعا ىلەسىپ جىڭگاڭشانغا بارادى. كەزىندە جۇڭگو جۇمىشىسى ـ دىقان قىزىل ارمىياسى زۇڭدۇبەـ نىڭ ساياسى ۶بولىمى ۇيەيداستىرۇ ۶بولىمىنىڭ ۶بولمى باستىعى، ارمىيا جەتەكشى اترەتىنىڭ جىڭۋىي، تۇانىنىڭ جىڭۋىي، شىنىڭ جىڭۋىي سىياقتى مىندەتتەردى وتەپ، ورتالىق سوۋەتتىك رايونىنىڭ ۶ر رەتكى ”قورشاپ جويۇعا“ قارسى تۇرۇنا جانە ۇزاق جورىققا قاتىناساـ دى. سولتۇستىك شانشىگە جەتكەن سوڭ، قىزىل 1 - جۇنتۇان 2 - شىسى ساياسى ۶بولىمىنىڭ مەڭگەرۋشـ سى، قىزىل 1 -، قىزىل 2- شىسىنىڭ جىڭۋىي مىندەـ تىن وتەپ، قوسىن باستاپ جىلوجىن، شىعىسقا شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 9 - ايدىڭ 4 - كۇنى حاربىينەن بەرگەن خابارى (۶تىلـ شى ۋاڭ سۇڭ). 2019 - جىلى چىڭجياڭ كەزىندە جىلۇڭجىياڭ ولكەسى يىچۇن قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى يىچۇن بولىمىشە مەكەمەسىندەگى خالىق ساقشىلارى مەن وزدىكتەنرىنەن كەلگەن جەرگىلىكتى بۇقارا نانىشان قۇرباندار قاـ بىرىتىنمىندەى ۋ دىيانشىڭنىڭ قۇلبىتاسىنىڭ الدىنا جىيالىپ، قوعام حاۋىپسىزدىگى نسـ تەرى ۋشۇن ۋمىر بويى كۇرەس جۇرـ گىزگەن قۇربانعا ازا ۶بىلدىردى.

ۋ دىيانشىڭ، ەر، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسـ نىڭ مۇشەسى، 1953 - جىلى 11 - ايدىڭ 8 - كۇنى جىلۇڭجىياڭ ولكەسىنىڭ خايلۇن اۋدانىندا (قازىرىگى خايلۇن قالاسى) دۇنيەگە كەلگەن، 1974 - جىلى جۇڭگو خالىق ازاتتىق ارمىياسىنا قاتىناسقان، 1977 - جىلى اسكەرى قوسىنان شەگىنگەننەن كەيىن، يىچۇن قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى يىچۇن بولىمىشە مەكەمەسى شۇبىرى ساقشى بولىمىشەنىڭ خالىق ساقشـ سى بولادى. 1980 - جىلى 8 - ايدىڭ 13 - كۇنى قىلمىس كۇماندىسىن ۇستاۋ بارىسىندا، ۋ دىيانشىڭغا قارسى جاقىتلىڭ لاقىترىغان گراناتى ۶تىيىپ، باقىتقا قارسى ەرلىكـ پەن قۇربان بولادى، سول جىلى نەبارى 27 جاستا ەدى. ۋ دىيانشىڭ اسكەرى بولىمىدە اسكەرى مىندەت وتەگەن كەزىندە، تارتىپكە بويسۇنىپ، قۇلىشنا قىزمەت سىتەپ، لىيان ـ دۇي جامعانان 2 رەت سىيلاناـ دى. قىزمەتكە قاتىناسقانىنان كەيىن، ونىڭ قىزمەت قاـ راستىلىغىنداى ۋىڭمىر لاشىقتى رايون بولپ، جان سانى كوپ، اماندىق ۶تارتىبى ناشار ەدى. تەز ارادا قىزمەتكە قانىق بولۇ ۇشۇن، ول قاراستى ۋىڭمىرىندەـ گى تۇراقتى جان سانىنا وتباسلارىن ارالاۋ ارقىلى قانىق بىلۇگە تاباندى بولدى، كەيىىر وتباسلارىندا كۇندىز ۇيىندە ادام بولماعاندىقتان، ول كەشكى جانە جەكسەنبى كۇنىگى ۋاقتىتاردان، مەرەكە ـ دەمالسى كۇندەرىنەن پايدالانىپ، قاراستى ۋىڭمىرگە بارىپ ارالاپ، جان سانى جامعادىين ۇعىسادى. تىنباي قۇلىشتـ ۇنىڭ ارقاسىندا، ۶بىر جىلغا جەتپەيتىن ۋاقتتا، ول قاراسـ تى ۋىڭمىردەگى جان سانىنىڭ جامعاىين، ۶زىمىر وتباسىنىڭ ەكونوميكالىق جامعاىدين ابدەن بىلەدى.

1978 - جىلى 7 - ايدىڭ ۶بىر كۇنى، قاراستى

ۋلىتىڭ كۇلدەتپەن دىلىندا

دىڭ خۇا: قابىرعادان قان كەشكەن جاۋ جۇرەك جەڭمىپاز

دىڭ خۇانىڭ سۇرەتى.

◻ شىنخۇا اگەنتىسىگى

تاراتقان

سلىيىڭۋانى، قوسىمىشا جىڭۋى مىندەتن وتەدى، يىڭشى جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى تۇرۇ بازاسىن اشۇعا باسـ شىلىق ەتىپ قاتىناسدى. 1938 - جىلى 5 - ايدا 8 - ارمىيا 4 - زۇڭدۇبىنىڭ جىڭۋىي مىندەتىن وتەپ، سلىيىڭۋان سۇڭ شىلۇنمەن بىرگە قوسىندى باستاپ شىعىس حىبەيگە بارىپ، جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى تۇرۇ بازاسىن اشادى. 1940 - جىلدان باستاپ شانشى ـ شاچار ـ حىبەي اسكەرى رايونى 5 - بولىمىشە رايوننىڭ سلىيىڭۋانى، قوسىمىشا جىڭۋىي، 4 - بولىمىشە رايوننىڭ سلىيىڭۋانى مىندەتن وتەپ، ۶جۇز تۇان شايقاسنا قاـ تىناسادى. 1944 - جىلى يان ـ انعا بارىپ، شانشى ـ گانسۇ ـ نىڭشيا ـ سانشى ـ سۇيۋان بىرىككەن قورعاـ نىس ارمىياسىنىڭ جەتەكشى 2 - لۇينىڭ جىڭۋىي مىندەـ تىن وتەيدى، كەيىن جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى ورـ تالىق كومىتەتى پارتىيا مەكتەبىنە بارىپ وقىدى.

جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى تۇرۇ سووعسى جەـ ڭسىكە جەتكەننەن كەيىن، دىڭ خۇا شىعىس سولتۇسـ تىك اماندىق قورعاۋ ورنىباسار سىلىيىڭى، قوسىمىشا شىنياڭ قالاسى قالا قورعاۋ سىلىيىڭى، لىياۋشى (ارتىنان لىياۋجى بولسپ وزگەرتىلەدى) اسكەرى رايونىنىڭ سلىيىڭۋانى مىندەتن وتەپ، قوسىندى باستاپ شىۋـ شۇيىجزى شايقاسنا جانە سىيىڭدى قورعاۋ سووعىسىنا قاتىناسادى. 1947 - جىلدان باستاپ شىعىس سولتۇسـ تىك دەموكراتىيالىق بىرىككەن ارمىياسى لىياۋجى زۇڭـ دۇبىنىڭ، شىعىس سولتۇستىك دالا ارمىياسى 7 - زۇڭـ دۇبىنىڭ سلىيىڭۋانى، 44 - ارمىيانىڭ جۇنجاڭى، 4 - دالا ارمىياسى 15 - يىڭخۇاننىڭ سلىيىڭۋانى، قوسىمىشا گۇاڭدۇڭ

ۋ دىيانشىڭ: ادال رۇحمەن ايبىندى جىر جازدى

ۋىڭمىردەگى ۶بىر دۇكەننىنىڭ اقشاسى ۇرلانادى. ساتۇشنىڭ قامداغان كۇمادـ دىنىڭ بەت ـ بەينەسىنىڭ ەرەكشەلىگىنە نەگىزدەلگەن ۋ دىيانشىڭ دەلونى قاراسـ تى ۋىڭمىردەگى ۶بىر قىز بالانىڭ نىستەگەنـ دىگىسىن دەرەۋ سەسەزدى، شاقىرىپ تەرگەۋ، تەكسەرۇ ارقىلى ونىڭ ۇيىىنە ۇرلانغان بارلىق اقشا قايتارىپ اكەلىنەدى. نوپوس ساقشىسى مىندەتن اقتارـ عان 2 جىلدان استام ۋاقتتا، ۋ دىيانشىڭ مىعمم نەگىزدىك قىزمەتىنە جانە مۇقيات، ۇقىپتى قىزمەت سىتىلىشە سۇيەينىپ، 10 دەەـ لولنى اشىپ، قىلمىس كۇماندىسىنان جانە زارڭعا قايشىلىق جاساعانداردان 35 ادامدى ۋوزى قولعا لىپ، قىلمىستىق بارلاۋ تاراۋلارىن دەلو اشۇ دەرەگـ مەن قامداپ، 45 دەلونى اشۇعا كومەكتەسەدى. 1979 - جىلدىڭ سوڭىندا، تۇناس ولكەدەگى نوپوس خالىق ساقشىلارىنىڭ كاسىپتىك باعالاۋىندا ۋ دىيانشىڭ ۇزدىك نائىيجەگە يە بولادى.

ونىڭ قاراستى ۋىڭمىرىندە قارايالاساتىن ادامى جوق مۇگەدەك قارت ەرلىى ـ زايبىتىى بار ەدى. ۋ دىيانشىڭ جامعاىدى ۇعىسقانىنان كەيىن، ولارعا قاراىـ لاسۇ جاۋاپكەرشىلىگىن ۇستىنە الادى، سونداي ـ اق قالتاسىنان اقشا شىعارىپ، ەكى قاراياعا ۶دارى ـ دارمەك ساتىپ لىپ بەرەدى. 3 جىلدا ول خالىق بۇـ قاراسىنان 70 نەشە پارشا القاۋ حاتىن الادى. قىزمەتتە ۋ دىيانشىڭ ۇكېمەت پەن جەگە مۇددەـ نى ايقىن اىبرا ۶بىلدى. ۶بىر جولى جاقىن تانىساتىن ۶بىر كادر ودان نوپوس تاراۋلارىنمەن بايالىنىس جاساپ، ونىڭ ۶بىر تۇسىنىڭ اۋىل ـ قىستاق نوپوـ سىن قالا نوپوسىنا جوتىكەپ بەرۇىن وتىنگەندە، ۋ دىيانشىڭ تاباندا باس تاراتادى. الايدا بىرنەشە كۇن وتكەننەن كەيىن، بۇل ادام ۋ دىيانشىڭنىڭ ۇيىنە تاى كەلىپ، شوشقا ەتى سىياقتى تارتۇ ـ تارالىعى ۇسىنادى، ۋ دىيانشىڭ تارتۇ ـ تارالىغىنى قايتارىپ جىبەرەدى، سونداي ـ اق وسى جولداستى زىدەپ بارىپ، وعان نوپوس سايباساتىن دەن قويا تۇسىندىرەدى ۶ارى وعان سايباساتقا ساي ۶سى ۶بىتىرۇ جونىندە تارىبە بەرەدى. ۋ دىيانشىڭ نوپوس ساقشىسى بولعان 2 جىلدان استام ۋاقتتا، لىگەرەندى ـ كەيىندى جامان ادەتى بار 12 جاسقا، ۋسىپىرمىگە كومەكتەسەدى جانە ولاردى

اسكەرى رايونىنىڭ 1 - ورنىباسار سىلىيىڭۋانى مىندەتن وتەپ، قوسىندى باستاپ لىياۋشىن، يىڭجىن، شياڭگان، گۇاڭدۇڭ سىياقتى شاپقاستارعا قاتىناسىپ، حاينان ارالى شايقاسىن ۇيەيداستىردى، جەتەكشىلىك ەتتى.

1950 - جىلى دىڭ خۇا امەرىكاعا قارسى تۇرىپ، چاۋشىيانعا كومەكتەسۇ سووعىسنا قاتىناسىپ، جۇڭگو خالىق ەرىكتىلەر ارمىياسىنىڭ 1 - ورنىباسار سىلىيىڭۋانى، قوسىمىشا 1 - ورنىباسار جىڭۋىي مىندەتىن وتەپ، پىڭ دىخۇايعا سەلبەسىپ بىرىنىشىدەن بەسنىشى رەتكە دەيىنگى شايقاسقا قاتىناسادى. 1952 - جىلدان باستاپ ەرىكتىلەر ارمىياسىنىڭ ۋاقتىشا سىلىيىڭۋانى، قوسىمىشا جىڭۋىي مىندەتن وتەيدى. 1953 - جىلى ەرىكتىلەر ارمىياـ سىنىڭ سىلىيىڭۋانى، قوسىمىشا جىڭۋىي مىندەتن وتەيدى. ۶ر رەتكى تۇڭگەرىستىك سووعىستا، دىڭ خۇا قابىرعادان قان كەشىپ، ۇلتىنىڭ تاۋەلسىزدىگى مەن ازاتتىغى ۇشۇن ەلەۋلى ەڭبەك سىڭىرەدى.

1954 - جىلى ەلگە قايتقانىنان كەيىن، دىڭ خۇا شىعىس سولتۇستىك اسكەرى رايونىنىڭ 1 - ورنىباسار سىلىيىڭۋانى، ۋاقتىشا سىلىيىڭۋانى، خالىق ازاتتىق ارمىياـ سىنىڭ ورنىباسار باس سانوبوجاڭى، قوسىمىشا شىنياڭ اسكەرى رايونىنىڭ سىلىيىڭۋانى، اسكەرى عىلمىمدار شۇەيۋانىنىڭ ورنىباسار باستىعى سىياقتى مىندەتتەردى وتەيدى. 1955 - جىلى شاڭجياڭ اسكەرى شەنى بەردـ لىەدى. 1980 - جىلى 7 - ايدىڭ 3 - كۇنى دىڭ خۇا ناۋقاستان شاڭجايدا قايتىسى بولادى.

پىڭۋ قىستاعىنداى دىڭ خۇا جياڭجۇنىڭ ەجەلـ

گى تۇراعى قازىر ولكە دارەجەلى مادەنى مۇرالاردى قورعاۋ ورنى، چىنجوۋ قالاسىنىڭ، بەيجۇ رايونىنىڭ ەكى دارەجەلى وتاتشىلىق تارىبە بازاسى، جاستار مەن جاس وسىپـ رىبەدرىنىڭ پەيدىيا، ۶مورال تارىبە بازاسى جانە كادرلار مەن جۇمىشىشلاردىڭ ۶استۇر تارىبە بازاسى.

2009 - جىلى بىرنەشە جىلغى جونەدۇ ـ تۇزەۋ نەگىزىندە، جەرگىلىكتى پارتكوم، ۇكېمەت دىڭ خۇا جياڭجۇنىڭ ەجەلـ گى تۇراعىنا جان ـ جاقىنى جونەدۇ جۇرگىزدى ۶ارى دىڭ خۇانىڭ ۋسىرىندە سىڭىرگەن ەڭبەكتەرى كورگىزبەسىن ورنالاستىردى. 2010 - جىلى دىڭ خۇا جياڭجۇنىنىڭ دۇنيەگە كەلگەندىگىنىڭ 100 جىلدىغى قاراشىڭىندا، جياڭجۇنىنىڭ كەۋدە مىس ۶مۇسىنى پىڭۋ قىستاعىندا ورناتىلدى.

تارىبەلەيدى، وسى ادامداردىڭ بارلىغى جامان ادەتىن وزگەرتەدى، ارالارىنداى كەيىرەۋى تاى داشۇەگە وتەدى. ول بۇقاراعا تەىز ارقا سۇيەگەندىكتەن، قىلمىسـ تىڭ الدىن الۇ قىزمەتن ۋنەيدى تۇردە جاقسى سىتەپ، قاراستى ۋىڭمىرىندە دەلو تۇملۇ سالىستىرمامى جىلدان ـ جىلعا تومەندەپ، بۇقارانىڭ جاپپاي القاۋىنا يە بولادى.

1980 - جىلى 8 - ايدىڭ 11 - كۇنى كەشتە ۶بىر ۋاقتتىق جۇمىسكەر رەسىمى جۇمىسكەرگە وتپەگەندىدـ گى سەبەپتى مەكەمەسىنىڭ باسشىلارىنا قاتتى وشىـ گىپ، ۇرلاپ كەلگەن 10 گراناتتى لىپ، لىگەرەندى ـ كەيىندى 3 گراناتتى مەكەمەنىڭ 3 باسشىسىنىڭ ۇيىنە لاقىترىپ جىبەرگەننەن كەيىن قالغان گراناتتى لىپ قاشىپ كەتەدى. سول كەزدە ۋ دىيانشىڭ سىرقاقتانىپ ۇيىىندە دەمالىپ جاتقان بولاتىن، ول ناۋقاسىنىڭ سالـ ماقتى ەكەننىن ەلەمەي، دەرەۋ قاشقان قىلمىستىنى ۇسـ تاۋعا قاتىناسادى. ۶مىنتۇ بارىسىندا ۶بىر شالعاي كوشەـ دە ول جارىلىس تۇدىرعان قىلمىس كۇماندىسىن بايقاپ، ەشتەمەنى ەلەمەستەن وعان تاپ بەرەدى، قىلمىس كۇماندىسى لاقىترىغان ۶بىر گرانات جارىلغاندا ول جەرگە قۇلاپ تۇسەدى، جاراقاتى وتە اۋىر بولـ هاندىقتان، قۇتقارۇ ۇنىم بەرمەي ەرلىكپەن قۇربان بولادى.

ۋ دىيانشىڭ جولداس قۇربان بولعانىنان كەيىن، جىلۇڭجىياڭ ولكەلىك خالىق ۇكېمەتى ونى توڭگەرىسـ تىك قۇربان دەپ بەكىتەدى، 1980 - جىلى 11 - ايدىڭ 8 - كۇنى قوعام حاۋىپسىزدىگى مينيىستىرلىگى وعان ”مەملەكەتتىك قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇبەسىنىڭ 1 - دارەجەلى قاھارمان ئاۋىپسىزى“ داڭقى اتانغن بەرەدى. 2009 - جىلى 9 - ايدا ول جانغا جۇڭگو قۇربىلعان 60 جىلدان بەرگى جىلۇڭجىياڭ ولكەسى قوعام حاۋىپسىزـ دىگىن قورعاۋ شەبىندەگى ەڭ نىقبىالعا يە قاھارمان ۇلگى بولپ سارالانادى.

”اكەمنىڭ باسقان ۶زىن بويىلاي، ۇزدىكىسىز جۇرە بەرمەن“. ۋ دىيانشىڭنىڭ قىزى ۋ لىين اكەسىـ نىڭ ۶زىن باسپىپ خالىق ساقشىسى بولادى، ”اكەلەردـ مىز — وشپەس قۇلبىتاسى، مەنىڭ جاۋىنگەر سەرىكتەـ رىم ۶وز جولدارىمەن قاھارمان انىقتاماسنا تۇسىنىڭ جاساۋادا، مەن اناعۇرلىم تىغىللىقتى قىزمەت پوزىتىسـ يامەەن بۇكىل نىتا ـ پەيلەمەن خالىق ۋشۇش قىزمەت سىتەيمەن، خالىق ساقشىسىنىڭ داڭقتى بورىشىن جەردە قالدردىمايمىن“ دەدى.